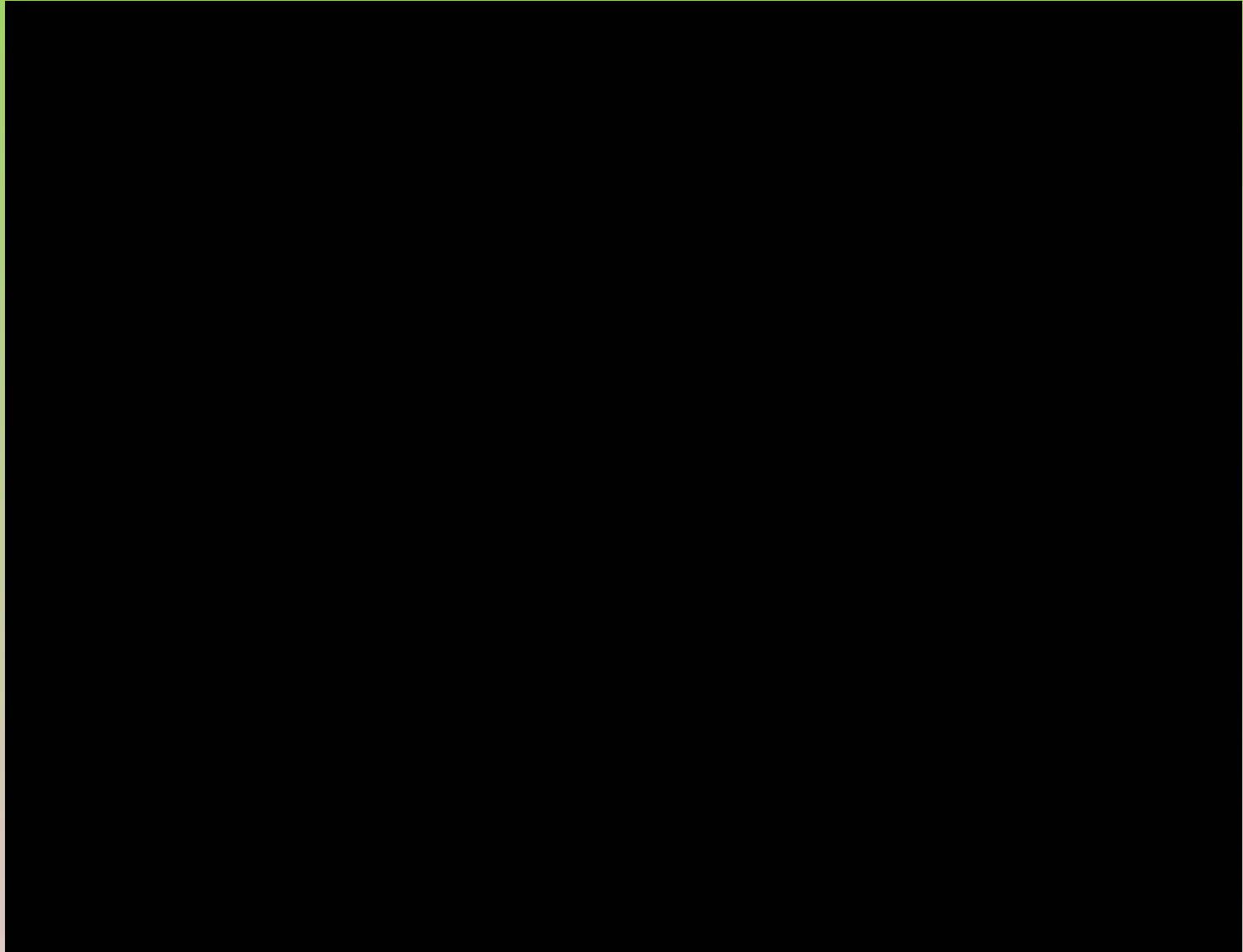




OTİZM

OTİZM-VIDEO



OTİZM NEDİR

☞ Otizm doğuştan gelen ve belirtileri yaşamın ilk üç yılında kendini gösteren bir gelişimsel yetersizlik ve nörolojik bozukluktur. Otizmin sözcük anlamı "içine dönük" tür; eskiden çocukluk şizofrenisi olarak da tarif edilirdi.

☞ Doğuştan varolabildiği gibi, üç yaşa kadar olan dönemde de başlayabilir. Bununla birlikte otizmde 18 ayın altında güvenilir biçimde tanı koymak mümkün değildir.



KİMLERDE GÖRÜLÜR

- ☞ Son 30 yılda otizm tanısı konan çocuk sayısında hızlı bir artış yaşandı. 30 yıl önce her 2 bin 500 çocukta bir sıklıkta konulan otizm tanısı, günümüzde her 500 çocukta bir sıklıkta konuyor.
- ☞ Erkeklerde görülme sıklığı kızlardan dört kat fazladır.
- ☞ Kızlarda daha ileri düzeyde seyreder.

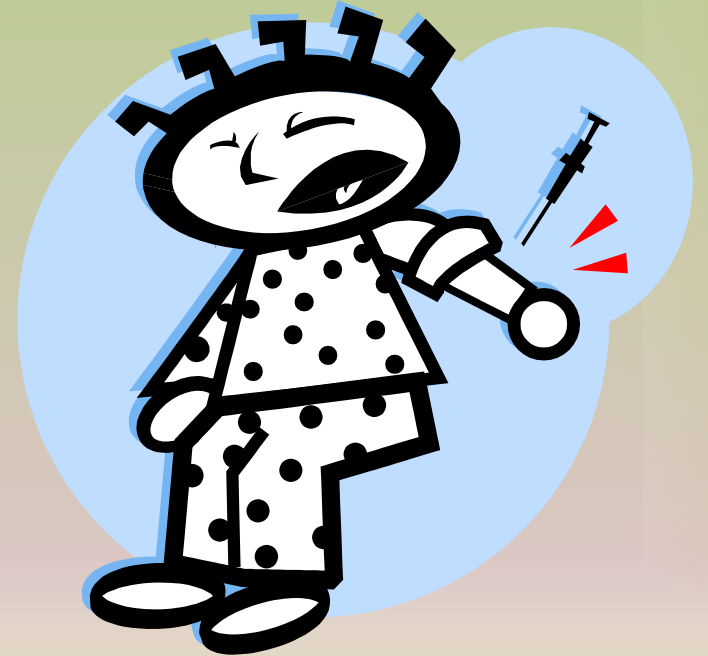


NEDENLERİ

- ❧ Bazı ailelerde daha sık rastlanması nedeniyle kalıtsal (genetik) olabileceği düşünölmektedir. Ancak henüz geni ya da genleri belirlenmiş değildir.
- ❧ Nörolojik, beyindeki yapısal ya da işlevsel bozukluklardan kaynaklanan bir yetersizlik olduğu kabul edilir.
- ❧ Otistik bozukluğun ilk ortaya çıktığı yıllarda, otizmin anne-baba özellikleriyle ve çocuk yetiştirme biçimleriyle ilgili olabileceğine yönelik görüşler öne sürölmüştür.

NEDENLERİ

- Yapılan araştırmalar, otistik bozukluğun anne-babaların kişilik özellikleriyle, çocuk yetiştirme biçimleriyle ve ailesel özelliklerle (etnik köken ya da sosyoekonomik durum gibi) ilişkili olmadığını göstermiştir; ancak bu durum ispatlanmış değildir.
- Edinsel hastalıklar(Kronik ağır metal zehirlenmesi).
Kurşun, civa ve metalin vücuttan atılamayıp beyinde sosyal ilişkiyi yönlendiren lobta birikmesi.
Örnek: Aşı



NEDENLERİ

Otizm tablosuna yol açan genetik/metabolik hastalıklar

- Çölyak hastalığı
- Fenilketonüri
- Frajil X sendromu
- Down sendromu
- Joubert sendromu
- Prader-Willi sendromu
- Tuberoskleroz
- Kreatin sentez (GAMT) yetersizliği
- Smith-Lemli-Opitz sendromu
- Ornitin transkarbamo-ilaz yetersizliği
- Fosforibozilpirofosfat yetersizliği
- Inozin 5-fosfat dehidrogenaz yetersizliği
- Histidinemi/Histidinüri
- Lesch-Nyhan hastalığı
- Adenilosüksinat liaz yetersizliği
- ADA yetersizliği
- 5'-Nükleotidaz süperaktivitesi
- Dihidroksiprimidin

OTİZM

☞ Bu tabloda görülen hastalıkların çoğu doğumda ya da doğumdan sonraki ilk aylarda klinik belirtilerini gösterirler. **Halbuki** birçok otistik çocuk 1 yaşından sonra ama 3 yaşından önce belirti vermeye başlarlar.



AĞIR METAL ZEHİRLENMESİ

- Uz. Dr. Cem Kınacı'nın 700-800 hasta üzerinde yaptığı tespitlere göre otistik hastaların tümüne yakın bölümünde ağır metal zehirlenmesi vardır.
- Ülkemizde en çok kurşun zehirlenmesi görülmekte onu civa zehirlenmesi takip etmektedir. Arsenik, kadmiyum ve uranyum zehirlenmeleri daha az görülmektedir.



OTİZM



OTİZM TANISI

- ❧ İleri derecede bir gelişimsel yetersizlik kategorisidir.
- ❧ Üç yaştan önce başlar.
- ❧ (a) Sosyal etkileşimde,
(b) iletişimde ve hayali
oyunda önemli geriliklerle
ve
(c) çeşitli takıntılarla
kendini gösterir



RETT SENDROMU

- ❧ Otistik bozukluklar içinde genetik temeli tam olarak belirlenmiş olan tek kategoridir.
- ❧ Yalnızca kızlarda görülür.
- ❧ Bir-dört yaş arasında başlar.
- ❧ Daha önce kazanılan beceriler yitirilir.
- ❧ Ellerin amaçlı kullanımını ortadan kalkar; yinelemeli el hareketleri başlar.
- ❧ El hareketleri en tipik özellikleridir.



ÇOCUKLUK DİSİNTEGRATİF BOZUKLUĞU

- ❧ Çok seyrek rastlanılır.
- ❧ En az ilk iki yıl normal gelişim görülür.
- ❧ Bozukluğun başlamasıyla, daha önce kazanılmış olan beceriler hızla yitirilir.
- ❧ Çoğu çocuğun zihinsel becerileri, ileri derecede zihin özürlü düzeyine kadar geriler ve bu çocuklar birkaç yıl içinde otistik özellikleri tamamıyla gösterirler



ATİPİK OTİZM

❧ Diğer kategorilerin hiç birine uymayan çocuklar için kullanılan kategoridir.



❧ Tanı almamış otistiklerdir



ASPERGER SENDROMU

- ❧ Dil gelişim sorunu görülmez. Bu en ayırıcı özellikleridir. Fakat dillerini diğerlerinden farklı kullanırlar. Örneğin sadece ilgi duydukları alanla ilgili konuşurlar.
- ❧ Bu kişiler meslek edinebilirler, evlenebilirler
- ❧ Sosyal etkileşimde sorunlar görülür.
- ❧ İlgi ve etkinlikler sınırlıdır.
- ❧ Zeka normal ya da normal üstüdür.



Yüksek İşlevli Otizm

❧ DSM IV'te yer almaz; bunun bir alt kategorisi değildir.



❧ Asperger sendromundan tek farkı, dil gelişiminde gerilik görülmesidir.

❧ İki yaşa kadar tek sözcük, üç yaşa kadar ise cümlecik kullanımını çok sınırlıdır.

❧ Zeka geriliği görülmeyen, zekası normal ya da normal üstü olan otistik çocuklardır.

EK ÖZÜRLER/RAHATSIZLIKLAR

- ☞ Yaklaşık %80'ininde zihin özürü
- ☞ Görme, işitme gibi duysal bozukluklar
- ☞ Aşırı duyarlılık ya da aşırı duyarsızlık
- ☞ Yaklaşık üçte birinde havale

YAYGIN BELİRTİLERİ

Otizmin belirtileri ve özellikleri farklı düzeylerde görülebilir. Her bir otistik birey farklı özellikler gösterebilir.



En yaygın belirtiler şunlardır:

- ☞ Nesne Takıntıları: Nesneleri döndürme, onları sıraya dizme, koklama, yalama vb.
- ☞ Hareket Takıntıları: El çırpma, sallanma, koşma, zıplama, dönme gibi yinelemeli davranışları uzun sürelerle yapmak
- ☞ İlgi Takıntıları: bilgisayarlar, uçak kazaları gibi konularla aşırı derecede ilgilenmek
- ☞ Düzen Takıntıları: Günlük yaşamda belli rutinleri belli şekillerde yapma konusunda aşırı ısrarcı olma (örneğin, okula aynı yoldan gitmek, hep aynı tabaktan yemek yemek vb)

YAYGIN BELİRTİLERİ

- ❧ Başkalarının yaptıklarına ilgisiz kalma
- ❧ Diğer çocuklarda iletişimde isteksizlik
- ❧ Uygun olmayan gülmeler
- ❧ Göz kontağında sınırlılık
- ❧ Acıya karşı duyarsızlık
- ❧ Çevreye ya da kendine yönelik saldırganlık
- ❧ Aşırı hareketlilik ya da hareketsizlik
- ❧ Tehlikeler karşısında duyarsızlık
- ❧ Dil ve konuşma sorunları
- ❧ Gülümseme, sarılma, okşama gibi duygu gösterimlerine karşı duyarsızlık



YAYGIN BELİRTİLERİ

- ❧ Seslenildiğinde duymuyormuş gibi davranmak
- ❧ Gereksinimlerini ifade etmede zorluk
- ❧ Öfke nöbetleri
- ❧ Bazı becerilerde diğer becerilere kıyasla daha ileri ya da geri olmak
- ❧ Yalnızlığı yeğlemek
- ❧ Bazı duylarda aşırı duyarlılık; örneğin otistiklerin %40'ında belli seslerden rahatsızlık duyulması
- ❧ Kendinden 'sen' veya 'o' diye bahsetme vardır

YAYGIN BELİRTİLERİ

Bu belirtilerin yaklaşık yarısı ya da daha fazlası görülürse otizmden şüphelenebiliriz.



TANILAMA NASILDIR?

- ❧ Tüm yetersizlik alanlarında olduğu gibi otistik bozukluklarda da erken tanı çok önemlidir.
- ❧ Çocuklara yönelik yapılacak olan eğitim ve sağaltım uygulamalarının etkililiği yaşıla yakından ilişkilidir. Bu uygulamalara ne kadar erken yaşta başlanırsa o kadar etkili sonuçlar alınabilmektedir.

TANILAMA NASILDIR?

☞ Tanıda, sosyal etkileşim, iletişim becerileri ve davranışlardaki farklılıklar ele alınmaktadır.

☞ Kullanılan araçlar şunlardır:

- Çocukluk Otizmi Dereceleme Ölçeği (Schopler ve diğ., 1980)

☞ Ev ortamında gözlemler yapılarak tanı konulmaktadır.

TANILAMA NASILDIR?

- ❧ Akkök, Gökler, Öktem, Reid ve Sucuoğlu (1995) tarafından Türkçeye çevrilmiş ve geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.
- Davranış Derecelendirme Ölçeği (Barthelemy ve diğ., 1989)
- ❧ Sucuoğlu, Öktem, Akkök ve Gökler (1996) tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

YETERSİZLİK ALANLARI



1-Sosyal etkileşim

2-Dil ve iletişim

3-İlgi ve davranışlar

YETERSİZLİK ALANLARI

Sosyal Etkileşim Sorunları

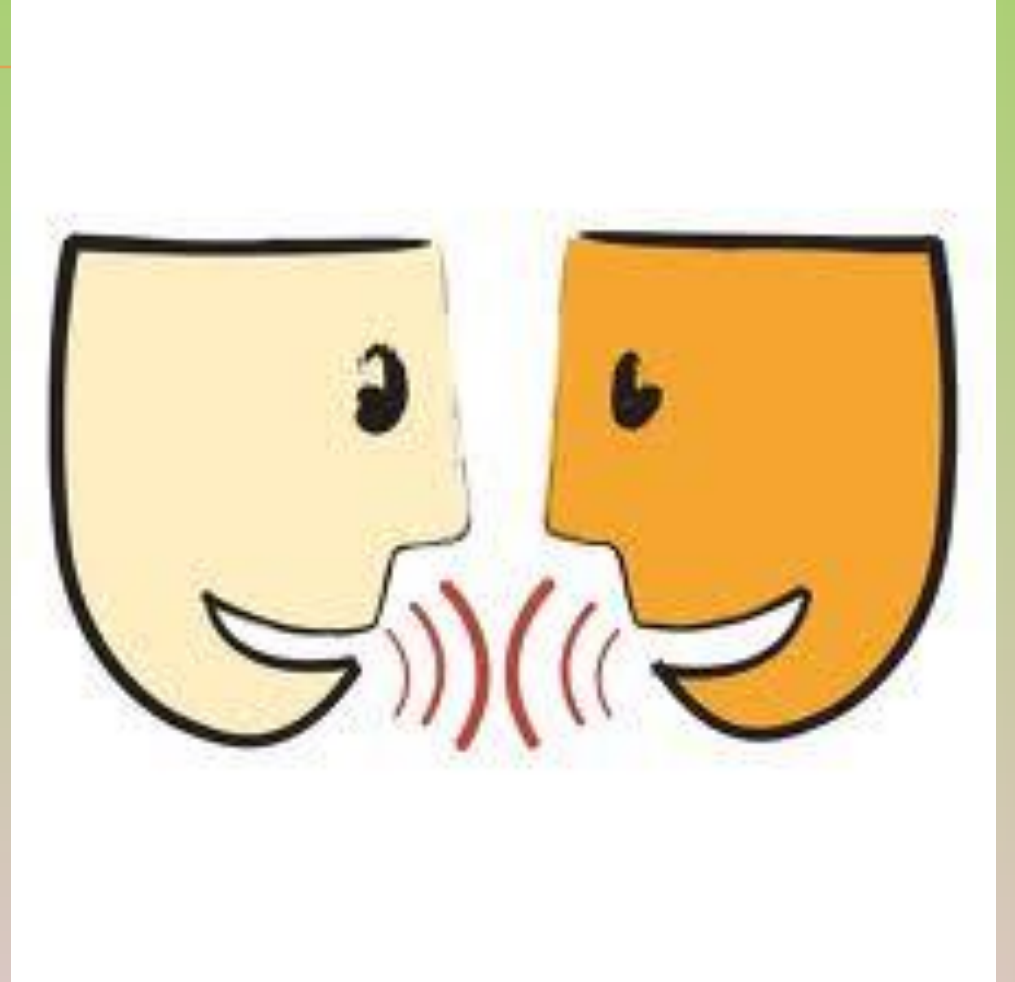
- ❧ Sosyal etkileşim için gerekli sözel olmayan davranışlarda yetersizlik
- ❧ Yaşa uygun akran ilişkileri geliştirememek
- ❧ Başkalarıyla ilgi paylaşımında sınırlılık
- ❧ Sosyal-duygusal davranışlarda sınırlılık



YETERSİZLİK ALANLARI

İletişim Sorunları

- ❧ Dil gelişiminde gecikme
- ❧ Karşılıklı konuşmada zorluk
- ❧ Sıra dışı veya yinelenen dil kullanmak
- ❧ Gelişimsel düzeye uygun olmayan oyun



YETERSİZLİK ALANLARI

İlgi ve davranışlardaki sorunlar

- İlgi takıntıları
- Düzen ve rutin takıntıları
- Davranış takıntıları
- Nesnelerle ilgili sıra dışı ilgi ve takıntılar



SIRA DIŞI YETENEKLERİ

Otistik bireylerin yaklaşık %10'unda üstün yeteneklere rastlanır. Bunlardan bazıları şöyledir:

- Çok küçük yaşta okuma-yazma öğrenmek
- Enstrüman çalmak
- Uzun metinler ezberlemek
- Karmaşık aritmetik işlemler yapmak



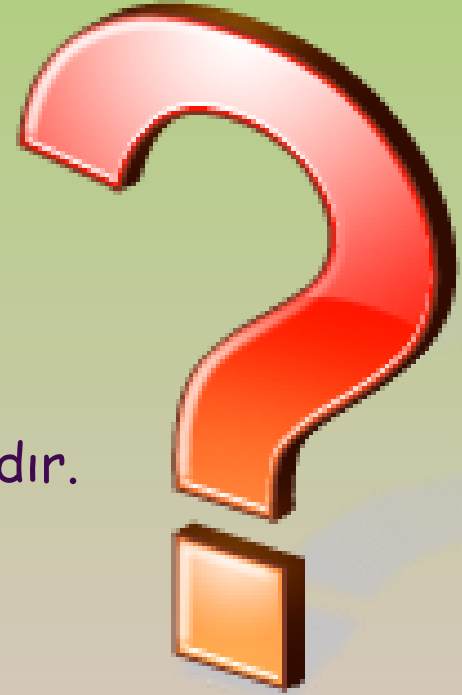
TEMPLE GRANDIN



NE YAPMALI

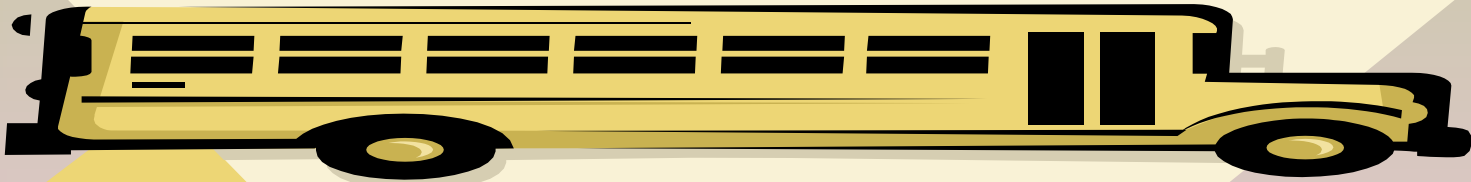
Eğitimin etkili olabilmesi için şu öneriler dikkate alınmalıdır:

- ❧ Eğitime oldukça erken başlanmalıdır.
- ❧ Eğitim yoğun ve kesintisiz olmalıdır.
- ❧ Bire-bir eğitime ağırlık verilmelidir.
- ❧ Eğitimde özel bir müfredat kullanılmalıdır.
- ❧ Çocuğun bireysel özellikleri dikkate alınmalıdır.



EĞİTİMLERİ

- ❧ Kaynaştırma (Destek Eğitim Odası)
- ❧ Özel Eğitim Sınıfı(Hafif OÇEM)
- ❧ Özel Eğitim Sınıfı(Orta -Ağır OÇEM)
- ❧ Özel Eğitim Uygulama Merkezleri 1. ve 2. Kademe.
- ❧ Özel Eğitim İř Uygulama Merkezleri
- ❧ Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi



BİRKAÇ ÖNERİ



- Alüminyum folyo?
- Dondurulmuş gıda tüketimi?
- Dip balıkları?
- Sosyo-ekonomik durum?

